

מסורת הש"ס

(א) לעיל לט: (ב) [שם וט"ז], (ג) לקמן ק"ד, (ד) גיטין לה: (ה) עניקין כ"ג, (ו) לקמן ל"א, (ז) ז"ק קד: ערנין כד, (ח) נעניון ערך כאור פי' כשאהר פותח קודם שמתין בה תפלה על דעתך שהיא כשמואל ובלאזהר לשון ארמי (הוא), (ח) כס"ל טס"ף: בת, (ט) (נדריס כג,) י' [שם], (ז) כס"ל טס"ף: להוילא, (ט) ויע"י תוס' שכת כד ד"ה וילת וכו' וכן ה"ה"ש דהלא פי' לה כתב יראה (ח) [ד"ה יחזות תמן].

מוסף רש"י

בביתו ולא בביתקי. בית כר ענין זריף כדאמרין במתבת שבת (עו:) בזה"ל כי עתה, אם היה מדור שלו לא קבל עליו להוילא את בניו ולהוסיפה (לקמן כ"ד). הוהבועת כותבתה בב"ד אין לה מונויות. מעשה דגליא דעשה דעני לאסומי, ואילו לא אמי בזה"ל אלא כל ימי מיגר ארמנותין צבתי, שהיא אלמנה שגיל כדתי (גיטין לה). אין לו. לגזכר, לא בכסות אשתו. למשכס בעלי הערץ וכן לגני מקדש לא הוה כגלל נכסין להקדשו (ז"ק ע"ג) שטיט שלו (וערין כד). שצבע לשמן. לטס אשתו וזניו (שם ושם), ולא בסנדלים חדשים. רבותא קמ"ל אע"ג דעדיין לא נעלו היו מן חוקתן משעת לקיטה (שם).

תוספות ר"ד

כיון דל"ל לשני כתובה פי' כדתינן אלמנה וזיונית (דף ק' ע"ב) השני והאילונית אין לה כתובה וא"ל מונויות וטעמא מפורש בפי"ט משום דאיהי מרגלא ליה וקנסה רבנן הלכך תנאי כתובה נמי אין לה דבנין נוקבין. א"ד אימא דעבדא איסורא קנסה רבנן אבל איהי דלא עבדא איסורא לא קנסהו רבנן תיקו: בעי רבא בת ארוסה. פי' המודה ארוס הבא על ארוסתה והוליד ממנה בת והי' לו בנים מאשה אחת ומת הארוס י"ל מונויות. פי' מן הארוס נכסיכ האב או לא כיון דאית לה לארוסתה כתובה. פי' היינו מרי"מ מן האירוסין כדאמרין לקמן בשילהי הוכחת תנאי כתובה נמי כגון מזוין דבנין נוקבין אית לה א"ד כיון דלא תקינו רבנן למכתב כתובה עד שעת נישואין ומקמי הכי לא חיילא ליה לה נמי תנאי כתובה באירוסין מאי קבעי' להו. אי דכתב לה תנאי דבנין נוקבין, לה ואי דלא כתב לה תנאי דבנין נוקבין ומנה מאתיס כתב לה תנאי דבנין נוקבין אית לה ואמאי קבעיאי להו א"י הכי כפי אע"ג דלא כתב לה כתובתה אית לה מנה ומאתא ומ"ה בעי אי אית לה נמי תנאי ובי"ב אי לא הו"י אימא למבעי על ארוסה הובע אי מתנא לאחר מיתת הבעל מנסכי או לא וטעם אחד להו. ובפי' האומר בקידושין מוכיח בפרוש שיש כתובה לארוסה אע"ג דלא כתב לה קידשתין היא אסורה בקרוביהו והוא מותר בקרוביהו ואמרין התם אם נתן גט עצמו כופין אותו ליתן כתובה ואי בדכתה לה תיפוק ליה דהא כתב לה וחו האקי ויכל לפסור ולומר לא קידשתין א"י כדלא כתב לה: בעי רבא בת אנוסה. פי' אנס את הנערה ונשאה אח"כ כדכתיב ולי תהיה לאשה והולידה לו בת ומת י"ל מונויות מן הארץ מנסכי או לא מונויות הבת שהן תנאי כתובה מיפקע בהכי או לא מי ארמנותין כ"ל כתובה תיכ נמי ל"ל א"ד כתובה היינו טעמא דתיקון לה רבנן דכל כתובת אשה הוא משום שלא תהא קלה בעיניי הוריות והאי לא מצי מפיך לה כדכתיב לא ויכל לשלח כל ימיו והשתא כתובה דמשום אפוקי איהו דלא תקינו רבנן דלא למיחש לה אבל שאר תיב דלא משום להוציאה איתקין אית לה תיקו: א"ת תהא יתבא בביתו ומתנא מנסכי כל ימי מירא ארמנותין תיכ מפני שהוא תנאי ב"ד. פי' מירא משני או מירא לשון דירה וכו' והי' אנשי ירושלים כותבין אנשי גליל היו כותבין כאנשי ירושלים וביהודה היו כותבין עד שירצו היתומים ליתן לה כתובתה. לפיכך אם רצו הירושלים ונתנים

נערה שנתפתתה פרק רביעי בתובות

כיון דלית לה כתובה. לאס לית לה מזוני לזנת דהא תנאי כתובה הוא: **בה ארוסה.** הבה על ארוסתו וילנה ליה ומת ולו צנים יש לה מזונות מנכסיו או לא: **כיון דאיה לה כפוסה.** כגון שכתב לה מן האירוסין אי נמי רבנן תקון נמי לארוסה: או **דלמא כיון דלא תקון רבנן.** למכתב עד שעת נישואין

תנאי כתובה נמי מקמי הכי לא חייל:

בה אנוסה. אנס את הנערה ונשאה אחרי כן כדכתיב^(ט) ולו תהיה לאשה וילנה לו בת ומת יש לה מזונות מן הארץ או לא: יש לה **כפוסה.** מנכסיו: מנה. אם מת ואע"ג שכתב

נתן כסף קנסה לאציה: **יאל כסף קנסה כפוסתה.** ואין לה כתובה:

מאי. מזונות הצב שהן תנאי כתובה

פקעי צבכי או לא ממי אמרינן כיון

דלית לה כו': או **דלמא כפוסה היינו**

טעמא. דלא תקון לה רבנן משום

דכל כתובת אשה משום שלא תהא

קלה צעירי להוילא תקנוה: והא לא

מלי מפיק. כדכתיב^(י) לא יוכל לשלחה.

כתובה דמשום אפוקי הוא דלא תקון

ליתא לנתישט לית לה אכל שאר תנאי

כתובה דלאו משום שלא תהא קלה

איתקון אית לה: **צביסי ולא צביקסי.**

אס יש לו בית כופין את הירושין

למת לה מדור לפי כבודה ואין יכולין

לומר לה לבי לבית אצרך ואני זנין

אזקך שם אכל אין לו בית אלא ציקמא

צעלמא זריף כר וקטן ולשון ציקמא

בי עתה^(שבת דף עו:) יכולין לומר

לבי מתאללו ולמת תמא צביסי

כתב לך ולא צביקסי: **אכל מזוני**

איה לה. צבית אציה מנכסיו ולא

אמרין כיון דלא קרינן בה ואת תהא

יתבא צביסי לא קרינן בה ומתנא

מנכסי. ורז יוסף צביסי ימירא דריש

דמקון למכתב צביסי תרי זימני ואת

תמא יתבא צביסי כל ימי מיגר

ארמנותין צביסי: **ונתפייסו.**

מו לא קרינן בה מיגר ארמנותין:

הא לא נתפייסה יש לה. צתמיה.

ואפילו אין העכבה מתמת כבוד צעלה

אלא שלא היה תועבה הגון לה:

כיהנה ופירכסה. גלילא דעתה דלא

מתמת כבוד צעלה מעכבת לנישא:

עשה כתובה אפותיק. קרקע

המיוחדת לכתובתה עשה אפותיקי

לבעל מוז שלה: **הני אשן.** לפי שהן

גיבוי כתובה אכל תציעה לא:

פרוודא. כרכים הסמוכים לה:

מחווה. מפרוודי צלל: **דסגי קבא**

דנהרדעא. כל מקום שמורדין תצוזה

בזמדת קב נהרדעא: **שמינ מה שעליה.**

שגדינא לן בית דין כתובתה שמינ

בגדיה פפרעון כתובה: **צלקיט.**

שכי שגר צבית צעל הציה ולקח לו

צעל הציה צגדיס כשיואל ממנו שם

אותן צגדיס בשכרו לשמואל ורז

אמר אין שמינ: **וכן צלקיט.** לרז

שמינ ולשמואל אין שמינ: **ומנה בה.**

רז סימנא צמילתיה: **יתמא וארמלתא**

שלה ופוק. הפשט בגדיהן ולא: **יתמא.**

למשכנו על ערכו הקצוז בפרשה אין לו

בגדיה שלה כשמואל: **לכאורה כשמואל ריעטא.**

קיימא ואיהי יולאה מצינו ואדעתא דהכי

קצוים היו תכשיטי הצנות כך וכך

נדר

בת אנוסה מהו. תימה דאנוסה גופה תיבעי: **בביתו ולא בביתקי.** כשאין לן כי אס ציקמי היא מפסדת דלכולי

עלמא יכולין לגרשה וציה להס צמים טובים היא מרווחת צבאחי

לישנא צבתי שמשתמת במדור כדך נשתמשה צבחי צעלה כדאמרין

בהנושא (לקמן דף קג.) ואין להחליף לה

זו: **ל"ית הלכתא בב"ה הני שמעתתא.**

אכולהו קאין צר מתצוה לנישא

דהוא עדיפא דאי ככל הני דוקא וקאי

נמי אמצוה לנישא א"כ קשיא דשמואל

אדשמואל לרז ענין דאמר לעיל לדדי

מפרשא לי מיניה דמר שמואל כו' וכה"ג

איכא צפרק פולין (שבת דף קנז.) לית

הלכתא ככל הני שמעתתא דלאו

דוקא: **ושמואל אמר הלכה**

כאנשי גליל. פ"ר^(ט) וצמקוס שיש מנהג

ילכו אחר המנהג וצמקוס שאין מנהג

יעשו כשמואל דהלכתא כוותיה והא

דצעי צסמן עד סיון נהרדעא לאו משום

דאין הלכה כשמואל אלא משום דשאר

צלל נהוג כרז והא דקשה מהסיה

דאלמנה (לקמן ע"ה) שסי^(ט) אפרש צע"ה:

ארבע

בביקתי אבל מזוני אית לה מר בר רב אשי

הלכתא כמר בר רב אשי אמר רב נחמן

ונתפייסה אין לה מזונות הא לא נתפייסה

מפרשא לי מיניה דמר שמואל אמרה

מחמת בני אדם שאינן מהוגנין לה אין

אין לה מזונות אמר רב יוסף כיחלה

זינתה כל שכן כיחלה ופירכסה מאן

אית לה מאי טעמא יצר אנסה ולית

הא ^(ז)דאמר רב יהודה אמר שמואל ה

מזונות ולא והתניא ^(ה)מכרה כתובתה

אפותיקי לאחר אין לה מזונות הני

בין שלא בבית דין תובעת בבית דין

ירושלים וכו': אתמר רב אמר הלכה

כאנשי גליל בבל וכל פרוודאה נהוג

כשמואל ההיא בת מחווא הדות נסיבא

נחמן ישמעה לקלה דבת מחווא היא

נהוג כרב אמרו ליה והא לנהרדעא

וכל פרוודאה נהוג כשמואל ועד

דנהרדעא איתמר ^(ה)אלמנה רב אמר

אמר אין שמינ מה שעליה אמר רב

כהנא מתני וכן בלקיט ומנה בה סימנא

רב נחמן אע"ג דתנן במתניתין כוותיה

אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך

ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע

לשמן אמר ליה רבא לרב נחמן ובי

אמאי הלכתא כוותיה דרב אמר ליה

בה הלכתא כוותיה דרב מאי טעמא

אדעתא למשקל ולמפיך לא אקני לה:

תבעה לכתובתה מיתמי הוה קא

דחילי הכי אולא לבישיתניהו ואיכסתיניהו

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

בר אבין פורנא לייתימי יהוהא דאמר

לכו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי

עין משפט נר מצוה

קבב א ב ג מ"י פ"ט מה"ל אריות הלכ' יד טו"ש"ע מ"י קיז טע"ף ה:

קבב ד מ"י פ"ח שם הלכה א דמנ לאחין פל ועשין מנ טו"ש"ע שם סימן ג טע"ף ה:

קבב ה מ"י שם טו"ש"ע שם טע"ף ח:

קבב ו ז מ"י שם טו"ש"ע שם טע"ף ג:

קבב ח ט מ"י פ"ז שם הלכה ד הלכז דסנא עשין מנ

טו"ש"ע שם ט' קט טע"ף א:

קבב י מ"י פ"ג מה"ל ערנין הלכז יד סנא עשין

קלג:

קבב כ ז מ"י פ"א מה"ל וכה הלכז ככ סנא

עשין ע"ש טו"ש"ע ח"מ סי' רנב

סע"ף טז:

תוספות ר"ד (המשך)

לה כתובתה ופוטרים אותה:

תני ר"י בביתו ולא בביתקי.

פי' דקאם אם הניח בית גדול

שראוי לה ולמה הן חייבים

לתת לה מדור ואין יכולים

לומר לה לבי לבית אביך

ואני זנין אותך שם. אבל

אם הניח מדור צד ודחוק

אין חייבים לתת לה מדור

דמתני' תני תרי בביתו כדי

לדיוקא בביתו ולא בביתקי

אלא זנים אותה בבית אביה

מנסכי ור"א כיון דלא קרינן

בית בביתא לא קרינא ביה נמי

ומתני' מנסכי: מר ב"ר"א אמר

אפילו מזוני נמי ל"ל. פי' כיון

דבטל התנאי דמדור בטל נמי

תנאי מונויות דיתבא בבית

אתני בהדי' וכיון דלא יתבא

בביתיה לא מיתנא. ומסיק

לתלמוד ולית לה'ל כמר ב"ר"א

דהאי דקתינן בביתו שלא

תוכל היא לומר תנו לי מזונות

בבית אבי וא"י דלור עכס

דלא יחכי לה א"כ יושבת

וניזונית עמה דברכת הבית

ברובה אבל הא דאיתנה

מעכב מעלין לה מזונות

בבית אביה: אר"י א"ש

תבעה להנשא ונתפייסה א"ל

מונויות. פי' דלא קרינן בה

מיר ארמנותין בביתו הא

לא נתפייסה י"ל מונויות.

פי' ואע"י שהתכבה היתה

מתמה שלא הי' התובעת

הגון לה לא מחמת כבוד

בעלה: אר"ע לדדי מפרשא

לי מיניה דמר שמואל אמרה

מחמת פי' בעלי י"ל מונויות

מחמת ב"א שאינן מהוגנים

ל"ל אין לה מונויות. פי'

משמע דאי הוה מהוגנים הוה

מינסבא להו: אר"ח ונתה

אין לה מונויות אמר ר"י

כתלה ופרכסה א"ל מונויות.

פי' דגלי דעתא דלא משום

כבוד בעלה מעכבא מ"ד

ונתה כ"ש כחלה ופרכסה

ומ"ד כחלה ופרכסה אבל

זינתה י"ל מונויות מ"ט יצר

אנסה ומסיק לתלמוד ולית